

Triệu Thị Trinh

Triệu Thị Trinh, em gái Triệu Quốc Đạt, là con một gia đình có thế lực ở huyện Quân An, quận Cửu Chân (nay là huyện Triệu Sơn, Thanh Hoá). Từ nhỏ bà sớm tỏ ra có chí khí hơn người. Người ta kể lại rằng: khi cha bà hỏi về chí hướng mai sau, tuy còn ít tuổi, bà đã rắn rỏi thưa: "Lớn lên con sẽ đi đánh giặc như bà Trưng Trắc, Trưng Nhị!".

Cả hai anh em đều được cha hết lòng dạy dỗ binh thư, võ nghệ. Bà học chăm chỉ, thông minh, hứa hẹn có thể trở thành một vị tướng tài mai sau, khiến anh bà phải mến phục. Bà lại có sức khoẻ khác thường, một mình vật nổi hàng chục người.

Bà cùng anh đi khắp vùng vừa để mở rộng giao du, kết bạn với người hiền tài, nghĩa sĩ, vừa ngắm xét địa hình, để mưu việc lớn sau này. Nhiều người có ý khuyên bà nên an phận, bà khẳng khái trả lời:

"Tôi muốn cưỡi cơn gió mạnh, đạp luồng sóng dữ, chém cá kình ở biển khơi, đánh đuổi quân Ngô, giành lại giang sơn, cởi ách nô lệ, chứ tôi không chịu khom lưng làm tì thiếp người ta!".

Và bà tiếp tục khẩn trương chuẩn bị khởi nghĩa, lấy núi Nưa làm căn cứ địa: mộ quân, sắm sửa vũ khí, tích trữ lương thực, luyện tập quân sĩ.

Dân chúng trong vùng còn kể lại là khi đó có con voi trắng một ngà rất dữ tợn hay về phá hoại mùa màng, mọi người đều sợ. Để trừ hại cho dân, bà cùng chúng bạn đi vây bắt voi. Bà dũng cảm nhảy lên cưỡi đầu voi và cuối cùng đã khuất phục được con vật hung dữ. Chú voi trắng này sau đó đã trở thành người bạn chiến đấu trung thành của bà.

Tiếng tăm cô gái 19 tuổi trị voi rừng vang dội khắp nơi, càng thu hút thêm nhiều người đi theo bà.

Khi binh lực đã lớn mạnh, năm 248, bà Triệu đem quân tiến đánh các quận huyện của bọn quan lại nhà Ngô. Bà chỉ huy nghĩa quân vô cùng gan dạ. Ra trận, bà thường mặc áo giáp đồng, đi guốc ngà, cài trâm vàng, nên đời sau, thường gọi tên bà là Nhụy Kiều tướng quân. Nghĩa quân thắng nhiều trận, giết chết viên thứ sử Châu Giao. Dân chúng khắp hai quận Giao Chỉ, Cửu Chân đều nổi dậy hưởng ứng.

Nhà Ngô lo sợ phải phái viên danh tướng Lục Dận sang làm thứ sử Giao Châu, đem thêm 8000 quân sang đàn áp. Bà cầm quân đánh giặc vô cùng oanh liệt, gây cho giặc nhiều tổn thất, khiến chúng phải run sợ bảo nhau

Hoành qua đương hổ dị
Đối diện Bà Vương nan

Nghĩa là:

Cầm giáo chống lại hổ còn dễ,
Chứ đối địch với bà Triệu thì thật khó

Lục Dận biết nếu chỉ dùng lực lượng quân sự không thôi thì khó lòng thắng nổi bà. Một mặt, y tìm cách dụ bà ra hàng; mặt khác dùng vàng bạc, của cải lung lạc một số thủ lĩnh địa phương dao động.

Bà Triệu kiên quyết chối bỏ lời dụ dỗ của giặc và tiếp tục chiến đấu. Nhưng thế giặc rất mạnh, quân khởi nghĩa suy yếu dần và tan vỡ. Cuối cùng bị bao vây riết, bà phải rút về núi Tùng Sơn, và không chịu rơi vào tay giặc, bà đã rút gươm tự vẫn.

Ngày nay ở thôn Phú Điền (Hậu Lộc) cạnh đường số 1 vẫn còn có ngôi đền bà Triệu và trên núi Tùng Sơn trước đền còn lăng mộ của bà và một số tượng tá cũng tự vẫn theo bà.